

2022 йил — «ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШ ВА ФАОЛ МАҲАЛЛА ЙИЛИ»

@Xolisnazar

@Xolis_nazar

www.xolisnazar.uz

Маҳалла

№ 1
(2035) 2022 йил
8 январь

МАҲАЛЛА ФАОЛИЯТИ САМАРАДОРЛИГИНИ ҚАНДАЙ ОШИРИШ МУМКИН?

Ўзбекистонда фуқаролар томонидан маҳалла раисига ишонсизлик билдириш институти ташкил этилади

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Янги Ўзбекистоннинг 2022–2026 йилларга мўлжалланган тараққиёт стратегияси тўғрисида»ги фармони лойиҳасида бу ҳақда сўз боради. Мазкур ҳужжат ўтган йилнинг 30 декабрь куни Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари муҳокама порталига жойлаштирилди.

Фармон лойиҳасига кўра, маҳалланинг «фаол» модели жорий этиш, уни аҳоли муаммоларини бевосита ҳал қилиш ҳамда ҳудудни ривожлантириш учун зарур ресурс ва имкониятлар билан таъминлаш кўзланган. Маҳаллаларда ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ваколатлари кенгайтирилиб, ушбу мақсадда маҳалланинг алоҳида жамғармасини ташкил этиш амалиёти жорий этилади.

Маҳалла раиси томонидан маҳаллий Кенгаш мажлисида кўрилиши мажбурий бўлган масалаларни киритишнинг самарали тизимлари йўлга қўйилади.

Шунингдек, фуқаролар томонидан маҳалла раисига нисбатан ишонсизлик билдириш институти жорий этилади. Эсласангиз, ўтган йилнинг декабрь ойида «Маҳалла тизими фаолиятини қайта кўриб чиқиш фурсати келмадимми?» сарлавҳали мақола чоп этгандик. Унда воқеалар ривож бу тизимни ҳам янгича нигоҳ билан қайта кўриб чиқиш фурсати келганини кўрсатаётгани таъкидланганди.

Юқоридаги фармон лойиҳасида ҳам айтилган кун тартибига қўйилган ҳамда Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги 3 ой

Жойларда ташкил этилган ҳудудий туман ва шаҳар бўлимлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини қўллаб-қувватловчи эмас, текширувчи органга айланиб қолган.

ишонсизлик билдириш институти» деган жумлага аниқлик киритиш керак. Аввало, фуқаролар ишонч билдириб сайлаган раисларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинмаса, сайловчилар ишончини қозониш имконсиз бўлиб қолади.

Шунингдек, аҳолининг раисларга ишонсизлик билдириши аниқ мезонлар билан белгилаб қўйилиши зарур. Яъни фуқаролар ишонсизлик билдирса, бундан асослаб бера олиши керак. Шунчаки, ишонсизлик ортидан маҳалла раислари ишдан бўшатилаверса, уларни ким ҳимоя қилади? Масалан, маҳаллаларда қариндош-уруғлар бирлашиб, раисни олиб ташлаш эҳтимоли йўқ эмас. Шунинг учун чора-тадбирлар дастурида ходимларни ҳимоя қиладиган ҳолатларни ҳам қайд этиб ўтиш лозим. Масалан, бир фуқарога 2-3 марта ёрдам бериб, 1 марта эътиборсиз қолдирилса, ёмонотлиққа чиқади.

Ўйлаймизки, белгиланган 3 ой давомида Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги тизимда йиғилиб қолган муаммоларга оқилона ечим бўладиган таклифлар ишлаб чиқади.

Хайрулло
АБДУРАҲМОНОВ.

«Фуқаролар ишонсизлик билдирса, бундан асослаб бера олиши керак. Шунчаки, ишонсизлик ортидан маҳалла раислари ишдан бўшатилаверса, уларни ким ҳимоя қилади?»

ичида маҳалла фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган чора-тадбирлар дастури, янгиланган «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритиши кўрсатилган.

Шубҳасиз, бу лойиҳа узоқни кўзлаб ишлаб чиқилган ва аниқ мақсадга йўналтирилган. Чунки тизимда ечимини кутаётган муаммолар оз эмас. Мисол учун, жойларда ташкил этилган ҳудудий туман ва шаҳар бўлимлари фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини қўллаб-қувватловчи эмас, текширувчи органга айланиб қолган. Маҳалла раислари-

нинг иш ҳақи паст. Шунгами, коррупцион ҳолатлар ўсиб бормоқда. Маҳалла қонунан мустақил бўлса-да, амалда бўлим ва бошқа шу каби органлар назоратига тушиб қолган. Маҳаллага масъул котиб штати жуда зарур. Ушбу лавозим орқали муаммолар ижобий ҳал этилишида маҳалла раиси билан Халқ қабулхонаси ўртасида мунтазам боғлиқлик ўрнатилади.

Нима қилмоқ керак?

Аввало, тизимни жамоатчилик бошқаруви ва назоратининг таянч бўғинига айлантириш зарур. Маҳаллалардаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни жойида ҳал этиш мақсадида фуқароларнинг ўзини ўзи

бошқариш органлари ваколатларини кенгайтириш, уларнинг молиявий мустақиллигини янада кучайтириш даркор. Фуқароларнинг ўз маҳалласи ҳаётидаги иштирокини ҳамда давлат органлари ва маҳаллалар ўртасида тўғридан-тўғри алоқани таъминлаш, аҳоли билан ишлашга қаратилган жараёнларни рақамлаштириш зарур. Маҳалладан туриб барча давлат идораларига мурожаат қилиш тизимини яратиш, давлат ва ижтимоий хизматларни бевосита маҳаллада кўрсатишда йиғин идораларида қўшимча штат лавозимларини жорий этиш зарур. Маҳаллаларнинг «ўсиш нуқталари» ва уларда яшовчи аҳолининг тадбиркорлик фаолиятидаги ихтисослашувидан келиб чиқиб, давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини кучайтириш чораларини кўриш керак.

Ҳар бир маҳаллада психолог штати жорий этилса, барча ёшдаги аҳолининг ижтимоий ва руҳий ҳолати ўрганилади ва уларга жойида психологик кўмак кўрсатилади.

«Фуқаролар томонидан маҳалла раисига нисбатан

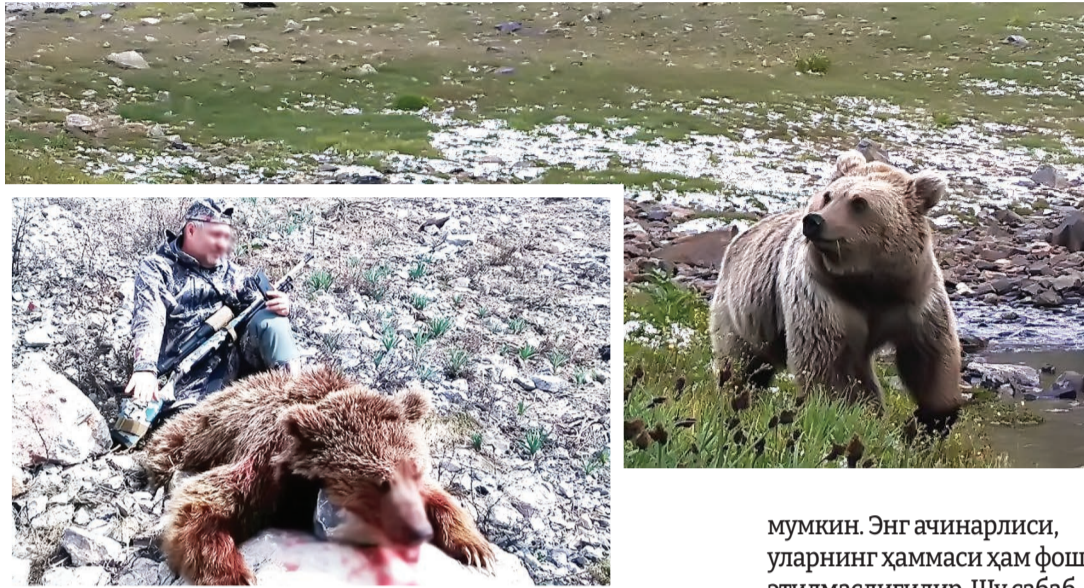

Жониворларга шафқатсизлик одамга айланяптими?

Жонзотларга нисбатан бераҳмларча муносабат учун қонунда жавобгарлик белгиланган. Муқаддас Ислон динимизда ҳам бундай қилмиш қаттиқ қораланади. Аксинча, ҳайвонларга нисбатан шафқатли бўлиш, меҳрибонлик кўрсатишга чақирилади. Ахир Аллоҳ яратган жониворларга зиён етказиш бориб турган ақлсизликдир. Аммо орамизда буни англаб етмаганлар ҳам талайгина. Айниқса, ҳозирги кунда қўл телефонимиздаги видеокамера имкониятлари бу борада ҳам аҳмоқлигимизни намоиш этишга кенг йўл очмоқда.

Бир қовоқбошнинг бойқушни (укки) эрмак учун икки қанотини қайириб осиб қўйган ҳолда қийнаётганини видеотасвирга олгани фикримизга яққол исботдир. Мазкур ҳолатни бир сўз билан ваҳшийлик, деб атасак адашмаймиз. Қушнинг ўнг қаноти синган, буни мутахассис бўлмаган инсон ҳам пайқаш мумкин. Кўзларида ҳавотир ва кўрқувни, шу ўринда инсониятга чексиз нафратни кўриш қийин эмас. Тилсиз жонзотлар қачондан бери бизга эрмак воситаси бўлиб қолди. Хоҳласак, қийнаймиз, хоҳласак, ўлдирамиз, ногирон ҳолатга келтирамиз. Эътиқодимиздан келиб чиқиб бу ишлар учун Аллоҳнинг ғазаби борлигини эса келтирмаймиз, ҳимоясиз ҳайвонларни азоблаб роҳатланишдан виждонимиз қийналмайди. Бунга ўхшаш воқеа биринчиси эмас. Уч-тўрт йил олдин бир тўда бекорчи ўсмирлар катта канал кўпригидан эшакни сувга улоқтиришгани, ундан кейин яна бир майнавозчи чумчуқни қанотларидан осиб қўйиб чўп билан савалагани, бошқаси сичқонни тутиб олиб шу аҳволга солганини видеога олгани эсимизда. Инсон шунчалик тубанликка бориши мумкин экан-да.

— Бу фуқарога жазо берилгунча қуш нобуд бўлиши ҳам мумкин, — дея юқоридаги

Бундай аҳмоқона қилиқни такрорлашга, бу орқали ўзини қаҳрамон сифатида тасаввур қилишга ишқибозлар қанча.

« Тилсиз жонзотлар қачондан бери бизга эрмак воситаси бўлиб қолди. Хоҳласак, қийнаймиз, хоҳласак, ўлдирамиз, ногирон ҳолатга келтирамиз.

ҳолатга муносабат билдирди экология йўналиши бўйича тажрибали журналист Наргис Қосимова. — Балки нобуд бўлгандир ҳам. Аммо ундан бошқа қушларнинг ҳаётини асраш учун ҳам бу каби разил кимсаларга жазо тайинланиши шарт! Қушларга бўлган бундай ваҳшийона муносабатни йўқотиш учун қандай чоралар зарур? Тўғриси, ҳолат бизни жуда ташвишлантирди. Ўйлаймизки, мутасаддилар ҳам буни жавобсиз қолдирмайди!

Дарҳақиқат, жониворларга нисбатан бераҳмлиқ қилган кимсалар жазоланиши керак. Лекин шу пайтгача бундай шафқатсизликни намоиш этганларнинг жавобгарликка тортилгани ҳақида деярли эшитганимиз йўқ. Тўғри, бир-икки ҳолатда жарима қўлланилгандир. Афсуски, аксарият ҳолларда шундай қилмишлар жазосиз қолмоқда. Бу эса аҳмоқона фикрлайдиган кимсаларда ҳайвонлар ҳимоясиз жонзотлар, уларни ҳар кўйга солсам ҳақлиман, деган ноинсоний тушунчани мустаҳкамлаётди.

Қовун қовундан ранг ола-

ди, деганларидек, бундай аҳмоқона қилиқни такрорлашга, бу орқали ўзини қаҳрамон сифатида тасаввур қилишга ишқибозлар қанча. Жавобгарлик, жазо деган нарсалар шунинг учун ҳам керак!

Ҳайвонларга нисбатан носоғлом муносабатни ноқонуний овлар мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Эсингизда бўлса, ўтган йилнинг баҳорларида россиялик овчининг юртимизда тегишли идора рухсати асосида «Қизил китоб»га киритилган кўнғир айикни отиб ўлдиргани жамоатчиликнинг жиддий эътирозларига сабаб бўлганди. У ҳам мақтаниш учун ўлдирган айиғи билан сельфи қилиб ижтимоий тармоқлардаги саҳифасида жойлаштирганди. Дарҳақиқат, бу табиатга нисбатан ваҳшийликдир.

Умуман, броконьерлар томонидан ноёб турдаги жониворларни овлаш ҳолатлари учраб туради. Лекин буни одатий ҳол, деб қабул қилиш тўғри эмас. Чунки ҳар бир ҳолат ҳайвонот оламига ўрнини тўлдириб бўлмас даражада зиён етказиши

мумкин. Энг ачинарлиси, уларнинг ҳаммаси ҳам фош этилмаслигидир. Шу сабаб ноқонуний овлар давом этаверади.

Кўриқхоналарда қонунга зид равишда жайронлар ва бошқа ноёб турдаги жониворларга қирон келтирувчилар қўлга олингани ҳақида эшитиб тураемиз. Ачинарлиси, қўлга тушмаганлари қанча. Бу ҳолатларнинг дамбадам содир бўлиб туриши ҳам шундан далолат беради. Улар шу вақтгача қанча жониворларни нишонга олишган экан? Яна қанчасини ноқонуний овлашади. Шунинг натижасида она табиатга тасаввур қилиб бўлмас даражада зиён етказилади.

Тўғри, назорат тадбирлари уларга халал беради, лекин имкон қадар чап беришга ҳаракат қилишлари мумкин. Хўш, бундай вазиятда қандай чора қўллаш мумкин? Жамоатчилик назорати имконсиз, чунки улар одамларга кўрсатиб ов қилишмайди. Бу ҳолатлар ҳақида хабар етказгани учун кимларгадир пул тўлаш ҳам шарт эмас. Фақат қонунга хилоф равишда ов қилаётган пайтида қўлга тушганларга олдинги ҳолатдан шу пайтга қадар табиатга етказилган барча зарарларни тўлиқ қоplash жазоси белгиланиши зарур. Албатта, бу жуда катта маблағни ташкил этиши мумкин. Шунинг учун қўлга тушган қонунбузарларга шундай имконият бериш керакки, улар бошқа броконьерларни фош этиш борасида ҳуқуқ-тартибот органларига кўрсатадиган

ёрдами даражасига қараб шунча миқдордаги жарима тўловидан озод бўлсин. Ўзи етказган зарарни эса муқаррар тўласин.

Умуман, жониворларга жабр етказишдек ярамас иллатлар нимадан келиб чиқади? Ҳеч шубҳасиз, манманлик, онгсизлик, нафсга ҳаддан ташқари эрк бериб юбориш туфайли киши шундай қилмишларни содир этади. Шу маънода одамларимизга озгина тарбия ҳам керак, деб ўйлаймиз. Кўпчилигимиз гуноҳ-савобдан сафсата сотамиз, бировнинг қилча айбини туядек тасвирлаймиз-у, ўзимизнинг филдек айбимиз кўзимизга кўринмайди. Тўғри, аҳмоқ баарибир аҳмоқлиғича қолади, ўзгариши қийин. Лекин атрофда сал бўлса ҳам виждони уйғоқ одамлар кам эмас-ку. Фақат уларнинг ўзига ўралашиб қолгани, камчиликларини ислоҳ қилишга етарли даражада эътибор қаратмаётгани бор ҳақиқат. Аслида виждоннинг, инсофнинг кўриқчилари бўлиши керак улар. Амалда эса ухлаётган қоровулнинг ҳолатини эслатишади. Бундан фойдаланган инсоф ўғрилари билганини қилишга уринишади. Демокчимизки, жамоатчилик назорати деймизми, маънавият деймизми, бошқа нарса деймизми, одамларни уйғоқликка чорлаш мақсадга мувофиқдир. Шунда виждон деган тушунчага бегона бандалар сал бўлса-да ҳайиқиб туришади.

Тўлқин ШЕРНАЕВ.

Mahalla

Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газетаси

МУАССИС:

«Mahalla» nashriyot-matbaa uy'i
масъулияти чекланган жамияти

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2019 йил 24 сентябрда 0019 рақами билан давлат рўйхатидан ўтказилган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ
«Mahalla» газетаси муҳаррири
Санжар ИСМАТОВ
«Mahalla ko'zgusi» журнали муҳаррири
Рустам ЮСУПОВ
Саҳифаловчи:
Илҳом БОЛТАЕВ

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик шоҳкўчаси, 59-уй. Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Котибият: 71 237-56-80,
Факс: 71 233-10-73.
Баҳоси келишилган нарҳда.

Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди ва офсет усулида босилди.

Нашр кўрсаткичи: 148